

Методика

проведення експертизи сортів регнерії шорсткостеблової (пирію безкореневищного) (*Roegneria trachycaulon* (Link) Nevski) на відмінність, однорідність та стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Roegneria trachycaulon* (Link) Nevski.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 1,0 кг.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза повинна тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Для експертизи закладають два типи ділянок:

– розрідженого посіву (А): 60 рослин, розділених на два повторення; рекомендована схема розміщення рослин $0,7 \times 0,5$ м.;

– суцільного посіву (В): 2000 рослин, які розділені на два повторення; схема розміщення рослин $0,7 \times 0,15$ м.

3.5 Метод дослідження.

Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту

здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 60 (2000) рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 2000 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин;

L: лабораторні дослідження.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовують для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 0,1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 2000 рослин допускаються п'ять нетипових.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Рослина: плоїдність (ознака 1);
- Рослина: тенденція до формування колоса в перший рік вегетації (ознака 4);
- Рослина: час початку колосіння (ознака 14);
- Колос: форма (ознака 16);
- Насіння: осипання (ознака 21).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознак поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови доводять це унеможлиблюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

Спостереження ведуться на А – ділянки з окремими рослинами;

В – рядкові ділянки

7. Таблиця ознак сортів регнерії шорсткостеблової

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) PQ	Рослина: плоідність L	диплоїд тетраплоїд	2 4	
2. (+) PQ	Рослина: габітус куща восени першого року вегетації VG A, 1	прямий напівпрямий проміжний напіврозлогий розлогий	1 3 5 7 9	
3. QL	Листок: наліт восени першого року вегетації VS A, 1	відсутній наявний	1 9	
4. (*) QL	Рослина: тенденція до формування колоса в перший рік вегетації VS/VG A, B, 1	відсутня наявна	1 9	
5. PQ	Рослина: габітус куща другого року вегетації VS A, 3	прямий напівпрямий проміжний напіврозлогий розлогий	1 3 5 7 9	
6. QN	Рослина: щільність куща другого року вегетації VS A, 3	нешільний середній щільний	3 5 7	
7. (+) QN	Рослина: за висотою другого року вегетації MG/VG A, B, 4	низька середня висока	3 5 7	
8. (*) QN	Стебло: шерехатість VS A, 4	слабка середня сильна	3 5 7	
9. (+) QN	Листок стебловий: за довжиною MS A, 4	короткий середній довгий	3 5 7	
10. QN	Листок стебловий: інтенсивність зеленого забарвлення VG A, 3	слабка помірна сильна	3 5 7	
11. (*) QL	Листок стебловий: восковий наліт VG A, 3	відсутній наявний	1 9	

1	2	3	4	5
12. QL	Листок стебловий: шерехатість VG A, 3	відсутня наявна	1 9	
13. (+) QN	Листок прапорцевий: відношення довжина/ширина MS A, 3	мале середнє велике	3 5 7	
14. (*) (+) QN	Рослина: час початку коłosіння VS/VG A, B, 3	ранній середній пізній	3 5 7	
15. (+) QN	Колос: за довжиною MS A, 4	короткий середній довгий	3 5 7	
16. (*) PQ	Колос: форма VS A, 4	пряма вигнута	1 2	
17. (+) QN	Рослина: початок цвітіння MG/VG A, B, 3	ранній середній пізній	3 5 7	
18. QL	Нижня квіткова луска: шипики на спинці VS A, 4	відсутні наявні	1 9	
19. (*) (+) QN	Нижня колоскова луска: остюк за довжиною MS A, 5	короткий середній довгий	3 5 7	
20. (+) QN	Насіння: маса 1000 шт. MS 5	мала середня велика	3 5 7	
21. (*) QN	Насіння: осипання MS 5	відсутнє слабке помірне сильне	1 3 5 7	

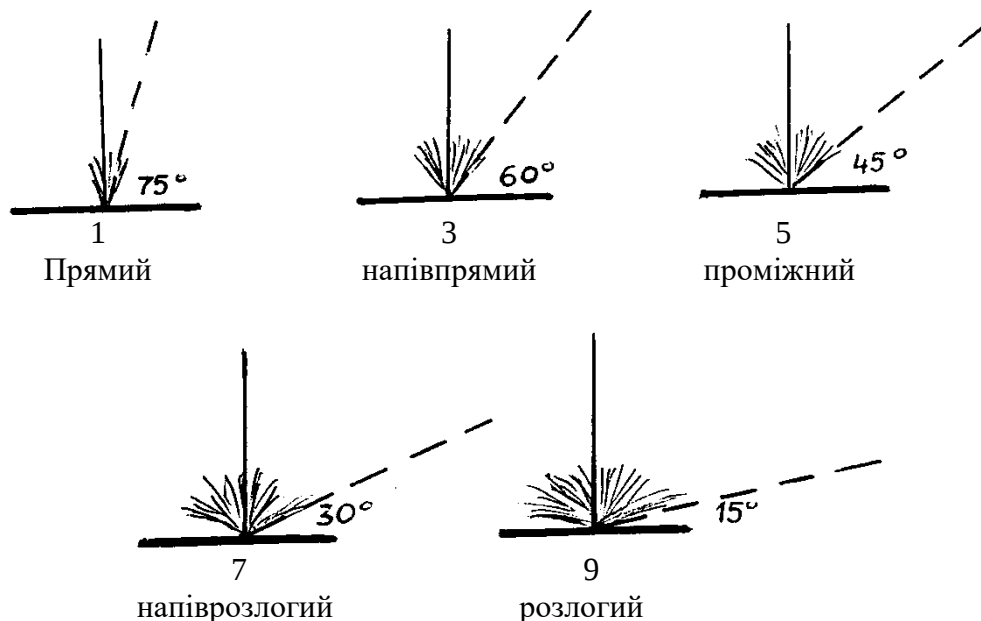
8. Пояснення до Таблиці ознак сортів регнерії шорсткостеблової

Коди фаз розвитку рослин регнерії шорсткостеблової, в які необхідно проводити обліки

Коди	Назви фаз розвитку рослин
1	кущіння осіннє першого року вегетації
2	формування генеративного стебла
3	цвітіння
4	молочна стиглість
5	стигле насіння

До 2. Рослина: габітус куща восени першого року вегетації, градусів.

Визначається за кутом, утвореним між поверхнею ґрунту і пагонами та листям рослин.

До 7. Рослина: за висотою другого року вегетації, см.

Низька – до 70, середня – 70–100, висока – понад 100.

До 9. Листок стебловий: за довжиною, см.

Короткий – до 15, середній – 15–25, довгий – понад 25.

До 13. Листок прапорцевий: відношення довжина/ширина, разів.

Мале – до 5:1, середнє – від 5:1 до 8:1, велике – понад 8:1.

До 14. Рослина: час початку колосіння, діб.

Визначається терміном від початку відростання до повного виходу колоса з піхви прапорцевого листка.

Ранній – до 45, середній – 45–60, пізній – понад 60.

До 15. Колос: за довжиною, см.

Короткий – до 10, середній – 10–15, довгий – понад 15.

До 17. Рослина: час початку цвітіння, декада, місяць.

Ранній – I декада червня, середній – II декада червня, пізній – після II декади червня.

До 19. Нижня колоскова луска: остюк за довжиною.

Короткий – коротше за луску, середній – дорівнює довжині луски, довгий – довший за луску.

До 20. Насіння: маса 1000 шт., г.

Мала – до 2,8; середня – 2,8–3,2; велика – понад 3,2.

До 21. Насіння: осипання, %.

Визначають за відсотком обсіпаного насіння з колоса за 10 діб після повного достигання насіння.

Відсутнє – до 5, слабке – 5–10, середнє – 10–15, сильне – понад 15.

9. Література

1. Определитель высших растений Украины. – К.: Фитосоциоцентр, 1999. – С. 436.
2. Українська сільськогосподарська енциклопедія. – К.: Головна редакція Української радянської енциклопедії, 1971. – Т. 2. – С. 490.
3. Охорона прав на сорти рослин (Офіційний бюлетень). – К., 2007. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 263–271.